

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Τιμιώτατοι ἐν Χριστῶ ἀδελφοί καί προσφιλέστατα τέκνα,

Συμπορευόμενοι μέ τήν Παναγίαν Παρθένον, τήν ἐρχομένην «ἀποτεκεῖν ἀπορητύως» τόν προαιώνιον Λόγον, καί ἀτενίζοντες τήν ἐτοιμαζομένην νά ὑποδεχθῆ τό Θεῖον Βρέφος Βηθλεέμ, ἰδοῦ ἐφθάσαμεν καί πάλιν τά Χριστούγεννα, ἔμπλεοι αἰσθημάτων εὐγνωμοσύνης πρός τόν Θεόν τῆς ἀγάπης. Ἡ πορεία πρός τήν μεγάλην ἑορτήν τῆς κατά σάρκα Γεννήσεως τοῦ Σωτήρος τοῦ κόσμου ἦτο ἐφέτος διαφορετική ὡς πρός τάς ἐξωτερικάς συνθήκας, λόγω τῆς σοβούσης πανδημίας. Καί ἡ ἐκκλησιαστική ζωή, ἡ συμμετοχή τῶν πιστῶν εἰς τάς ἱεράς ἀκολουθίας, ἡ ποιμαντική μέριμνα καί ἡ καλή μαρτυρία ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπέστησαν τάς συνεπείας τῶν ὑγειονομικῶν περιορισμῶν. Πάντα ταῦτα ὅμως δέν ἀφοροῦν εἰς τήν ἐσωτάτην σχέσιν τοῦ χριστωνύμου λαοῦ μέ τόν Χριστόν, εἰς τήν πίστιν εἰς τήν πρόνοιαν Αὐτοῦ καί τήν ἀφοσίωσιν εἰς τό «ἐν, οὐ ἔστι χρεία»¹.

Εἰς τάς ἐκκοσμικευμένας κοινωνίας, τά Χριστούγεννα ἔχουν ἀποχρωματισθῆ, κατέστησαν ἡ ἑορτή τῆς ἐπιδεικτικῆς καταναλώσεως καί τῆς κοσμικότητος, χωρίς ὑποψίαν ὅτι κατά τήν ἀγίαν ταύτην ἡμέραν τιμῶμεν τό «ἀεὶ μυστήριον»² τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως. Ὁ χριστιανοπρεπῆς ἑορτασμός τῶν Χριστουγέννων ἀποτελεῖ σήμερον πρᾶξιν ἀντιστάσεως εἰς τήν ἐκκοσμικευσιν τῆς ζωῆς καί εἰς τήν ἐξασθένησιν ἢ καί νέκρωσιν τῆς αἰσθήσεως διά τό μυστήριον.

Ἐν τῇ σαρκώσει τοῦ Λόγου ἀποκαλύπτεται τό περιεχόμενον, ἡ κατεύθυνσις καί ὁ σκοπός τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως. Ὁ παντέλειος Θεός ὑπάρχει ὡς τέλειος ἄνθρωπος, διά νά δυναθῶμεν νά ὑπάρξωμεν «μέ τόν τρόπον τοῦ Θεοῦ». «Ὁ Θεός γάρ ἐνηνθρώπησεν, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν»³. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι, κατά τήν βαθυστόχαστον ἔκφρασιν τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, «θεός κεκελευσμένος»⁴, «ζῶον θεούμενον»⁵. Αὕτη εἶναι ἡ ὑψίστη τιμή πρός τόν ἄνθρωπον, ἡ ὁποία ἀποδίδει εἰς τήν ὑπαρξίν του ἀνυπέβλητον ἀξίαν. Ἐν Χριστῶ, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καλοῦνται εἰς τήν σωτηρίαν. Ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, «οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδέ Ἕλλην, οὐκ ἐν δούλῳ οὐδέ ἐλεύθερος, οὐκ ἐν ἄρσεν καί θῆλυ· πάντες γάρ ὑμεῖς εἰς ἔστε ἐν Χριστῶ Ἰησοῦ», θεολογεῖ θεοπνεύστεως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος⁶. Πρόκειται

¹ Πρβλ. Λουκ. ι', 42.

² Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, *Κεφάλαια διάφορα Θεολογικά καί Οἰκονομικά περί ἀρετῆς καί κακίας*, ἑκατοντάς πρώτη, ΙΒ', ΡΓ 90, 1184.

³ Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, *Περί ἐνανθρωπήσεως*, 54.

⁴ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, *Εἰς τόν Μέγαν Βασίλειον Ἐπιτάφιος*, ΡΓ 36, 560.

⁵ Τοῦ αὐτοῦ, *Λόγος ΜΕ', Εἰς τό Ἅγιον Πάσχα*, ΡΓ 36, 632.

⁶ Γαλ. γ', 28.

περί μιᾶς καθοριστικῆς ἀνατροπῆς εἰς τόν χῶρον τῆς ἀνθρωπολογίας, εἰς τήν ἱεράρχησιν τῶν ἀξιῶν, εἰς τήν θεώρησιν τοῦ ἡθους. Ἐκτοτε, ὅστις θίγει τόν ἄνθρωπον, στρέφεται κατά τοῦ Θεοῦ. «Οὐδέν γάρ ὅσον ἄνθρωπος ἱερόν, ᾧ καί φύσεως ἐκοινώνησεν ὁ Θεός»⁷.

Χριστούγεννα εἶναι ὅλη ἡ θεανθρωπίνη ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Χριστός διηνεκῶς βιοῦται ὡς ὁ Ἦν, ὁ Ὄν καί ὁ Ἐρχόμενος. Ὁ «ἐν ἀγκάλαις τῆς Μητρός» εἶναι ὁ «ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Πατρὸς», τό παιδίον Ἰησοῦς εἶναι ὁ σταυρωθεὶς, ἀναστάς καί ἐν δόξῃ ἀναληφθεὶς εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ὁ δίκαιος κριτὴς καί ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης. Αὐτό τό ἀνέκφαντον μυστήριον δοξάζομεν ἐν ψαλμοῖς καί ὕμνοις, αὐτό διακονοῦμεν, διακονηθέντες καί διακονούμενοι συγχρόνως ὑπ' αὐτοῦ. Αὐτό διετύπωσε θεοπνεύστως, «ἐπομένη τοῖς Ἁγίοις Πατράσιν», ἡ ἐν Χαλκηδόνι Δ' Οἰκουμενικῇ Σύνοδος. Τό «δόγμα τῆς Χαλκηδόνας», τόν ὑπὲρ λόγον καί ἔννοιαν τρόπον τῆς προσλήψεως τῆς σαρκὸς τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, «ψάλλει» διὰ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐκφραστικῆς, τῆς ὁργανώσεως τοῦ ἱεροῦ χώρου, τοῦ ἐντυπωσιακοῦ τρούλλου, ὁ ὁποῖος ἀπεικονίζει τήν τά πάντα συνέχου-σαν θείαν φιλανθρωπίαν καί συνάπτει τά οὐράνια καί τά ἐπίγεια, διὰ τῶν εἰκόνων καί τοῦ διακόσμου, διὰ τῆς μοναδικῆς θεολογικῆς γλώσσης τῆς ἐκπάγλου φωτοχυσίας, ὁ πανίερὸς ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἐν τῇ Πόλει τῶν Πόλεων, τό καύχημα τῆς Ὁρθο-δοξίας καί τό κλεῖσμα τῆς οἰκουμένης.

Ἐν μέσῳ περιστάσεων καί θλίψεων πολλῶν, ἠχεῖ σήμερον ἡ λιγυρὰ φωνὴ τοῦ «ἀγγέλου Κυρίου», τοῦ «εὐαγγελιζομένου χαρὰν μεγάλην... παντί τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον σωτὴρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος»⁸. Ἐορτάζομεν τὰ Χριστούγεννα, προσευ-χόμενοι διὰ τοὺς ἐν κινδύνοις καί ἀσθενείαις ἀδελφούς ἡμῶν. Θαυμάζομεν τὴν αὐτοθυσίαν τῶν ἱατρῶν καί τῶν νοσηλευτῶν καί πάντων τῶν συμβαλλόντων εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς πανδημίας. Χαίρομεν διαπιστοῦντες, ὅτι ὁ ἀσθενῶν προσεγγίζεται ὑπ' αὐτῶν ὡς ἱερόν πρόσωπον καί δὲν μετατρέπεται εἰς ἀριθμὸν, περιστατικόν, ἀντικείμενον, ἀπρόσωπον βιολογικὴν μονάδα. Ὡς ἐλέχθη προσφυστάτα, ἡ «λευκὴ μπλούζα» τῶν ἱατρῶν εἶναι «ἓνα ἄσπρο ράσο», ἐκφράζει τὴν παραίτησιν ἀπὸ τό «ἐμόν» χάριν τοῦ ἀδελφοῦ, τό «ζητεῖν τὰ τοῦ ἐτέρου»⁹, τὴν ὀλικὴν ἀφιέρωσιν εἰς τόν πάσχοντα. Εἰς αὐτό τό «ἄσπρο ράσο» καί εἰς τό ράσον τοῦ κληρικοῦ, σύμβολον ἀμφοτέρωθεν θυσίας καί διακονικοῦ πνεύματος, ἡ ἔμπνευσις καί ἡ κινητήριος δύναμις εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία εἶναι πάντοτε δῶρον τῆς θείας χάριτος, ποτέ ἀποκλειστικῶς ἰδικόν μας κατόρθωμα.

Ἡ ἐπικίνδυνος πανδημία ἐκλόνησε πολλά αὐτονόητα, ἀπεκάλυψε τὰ ὅρια τοῦ τιτανισμού τοῦ συγχρόνου «ἀνθρωποθεοῦ» καί ἀνέδειξε τὴν δύναμιν τῆς ἀλληλεγγύης. Ὁμοῦ μέ τὴν ἀδιαμφισβήτητον ἀλήθειαν, ὅτι ὁ κόσμος μας ἀποτελεῖ ἐνότητα, ὅτι τὰ προβλήματα μας εἶναι κοινά, καί ἡ λύσις των ἀπαιτεῖ σύμπραξιν καί συμπόρευσιν, ἀνεδείχθη ἐξόχως ἡ ἀξία τῆς προσωπικῆς συμβολῆς, τῆς ἀγάπης τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτου, ἡ ὁποία ὑπερβαίνει τὸ ἀνθρώπινον μέτρον. Ἡ Ἐκκλησία συμπαρίσταται ἐνεργῶς, ἔργω καί λόγῳ, πρὸς τοὺς ἐμπεριστάτους ἀδελφούς καί προσεύχεται διὰ τὴν ἐνίσχυσιν αὐτῶν, τῶν συγγενῶν καί τῶν ὑπευθύνων διὰ τὴν περίθαλψιν, διακηρύττουσα συγχρόνως, ὅτι ἡ θεραπεία τοῦ ἀσθενοῦς, ὡς προσωρινὴ νίκη ἐπὶ τοῦ θανάτου, παραπέμπει εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ὑπέρβασιν καί τελικὴν κατάργησιν αὐτοῦ.

Δυστυχῶς, ἡ ὑγειονομικὴ κρίσις δὲν ἐπέτρεψε τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δράσεων, αἱ ὁποῖαι εἶχον προβλεφθῆ διὰ τό 2020, «ἔτος ποιμαντικοῦ ἀνακαινισμού καί ὀφειλετικῆς μερίμνης διὰ τὴν νεολαίαν». Ἐλπίζομεν, ὅτι κατά τό ἐπερχόμενον ἔτος θά καταστῇ δυνατὴ ἡ

⁷ Νικολάου Καβάσιλα, *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, ΣΤ', PG 150, 649.

⁸ Λουκ. β', 9-11.

⁹ Α' Κορ. ι', 24.

πραγματοποιήσις τῶν προγραμματισθεισῶν ἐκδηλώσεων διά τήν νέαν γενεάν. Γνωρίζομεν ἐκ πείρας ὅτι, ἐφ' ὅσον οἱ νέοι καί αἱ νέαι προσεγγισθοῦν μέ κατανόησιν καί ἀγάπην, ἀποκαλύπτουν τάς δημιουργικάς των δυνάμεις καί συμμετέχουν μέ ἐνθουσιασμόν εἰς τά δρώμενα. Τελικῶς, ἡ νεότης εἶναι μία ἰδιαίτερος «θρησκευτική» περίοδος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, μέ ὄνειρα, ὁράματα καί βαθείας ὑπαρξιακάς ἀναζητήσεις, μέ ζῶσαν τήν ἐλπίδα ἑνός νέου κόσμου ἀδελφοσύνης. Αὐτήν τήν «καινήν κτίσιν»¹⁰, τοὺς «καινοὺς οὐρανοὺς καί γῆν καινήν ... ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ»¹¹, εὐαγγελίζεται ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, αὐτήν εἰκονίζει ἐν τῇ πορείᾳ πρὸς τὰ Ἐσχατά.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καί εὐλογημένα τέκνα,

Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὁ ἄνθρωπος ἀνακαινοῦται ὅλος, δέν «βοηθεῖται» ἀπλῶς, ἀλλὰ «ἀληθεύει», βιώνει τόν ἔνθεον προορισμόν του. Ὡς διεκήρυξεν ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδοξίας, εἰς τήν Ἐκκλησίαν «ἕκαστος ἄνθρωπος ἀποτελεῖ μοναδικήν ὄντοτητα, προωρισμένην εἰς προσωπικήν κοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ»¹². Ἔχομεν τήν θεόδοτον βεβαιότητα, ὅτι ὁ παρῶν βίος δέν εἶναι ὀλόκληρος ἡ ζωὴ μας, ὅτι τό κακόν καί αἱ ἀρνητικότητες δέν ἔχουν τόν τελευταῖον λόγον εἰς τήν ἱστορίαν. Ὁ Σωτῆρ ἡμῶν δέν εἶναι ἕνας «ἀπό μηχανῆς Θεός», ὁ ὁποῖος παρεμβαίνει καί ἐξαφανίζει τά δεινά, ἐνῶ ταυτοχρόνως καταλύει τήν ἐλευθερίαν μας, ὡσάν αὕτη νά ἦτο «καταδίκη», ἐκ τῆς ὁποίας χρῆζομεν ἀπαλλαγῆς. Δι' ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς ἰσχύει τό ἀπαράμιλλον Πατερικόν: «Βουλομένων γάρ, οὐ τυραννομένων τό τῆς σωτηρίας μυστήριον»¹³. Ἡ ἀλήθεια τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας δοκιμάζεται διά τοῦ Σταυροῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ὁδός πρὸς τήν Ἀνάστασιν.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, συνεορτάζοντες μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν θεαρέστῳ φρονήματι τά Χριστούγεννα καί τάς λοιπάς ἐορτάς τοῦ Ἁγίου Δωδεκαημέρου, εὐχόμεθα ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν Κέντρου τοῦ Φαναρίου, ὅπως ὁ συγκαταβάς τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων Σωτῆρ χαρίζεται ὑμῖν υἰγιάν, τήν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, προκοπήν ἐν παντί ἔργῳ ἀγαθῷ, καί πᾶσαν ἄνωθεν εὐλογίαν, ἐν τῷ ἀνατέλλοντι νέῳ ἔτει καί ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς ὑμῶν. Γένοιτο!

Χριστούγεννα ,βκ'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

¹⁰ Β' Κορ. ε', 17.

¹¹ Β' Πέτρ. γ', 13.

¹² Ἐγκύκλιος, § 12.

¹³ Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, *Εἰς τήν προσευχὴν τοῦ Πάτερ ἡμῶν*, PG 90, 880.